

Wskazówki dla osób pobierających próbki żywności do badań mikrobiologicznych

1. Próbkobiorca

Pobieranie próbek powinno być wykonywane przez osobę, która nie może być chora na żadną chorobę zakaźną.

2. Sprzęt do pobierania próbek

W chwili pobierania próbek sprzęt (chochle, szufelki, pęsety itp.) musi być jałowy, czysty, suchy, bezwonny.

Sprzęt do pobierania próbek powinien być:

- jednorazowego użytku wykonany z tworzywa sztucznego lub
- wielorazowego użytku wykonany ze stali nierdzewnej lub innego równorzędnego materiału, niepowodującego zmian w próbce, o powierzchniach gładkich i w miarę możliwości wolnych od szczelin, prosty w konstrukcji, łatwy do mycia i do wyjałowienia za pomocą dezynfekcji chemicznej (tj. przy użyciu etanolu 70% lub izopropanolu 70% lub roztworu podchlorynu o stężeniu jonów ClO^- około 1g/l) lub termicznej (w płomieniu palnika lub w suszarce laboratoryjnej w temp. $(170\pm 10)^\circ\text{C}$ przez co najmniej 1 godzinę lub w autoklawie w temp. $(121\pm 3)^\circ\text{C}$ przez co najmniej 15 minut).

Sprzęt po procesie wyjałowienia powinien być chroniony przed zanieczyszczeniem aż do chwili użycia (np. poprzez odpowiednie jego zapakowanie w folię aluminiową przed procesem jałowienia).

3. Pojemniki i torebki na próbki

Powinny być wykonane z tworzyw sztucznych wyprodukowanych z materiałów, dopuszczonych do kontaktu z żywnością.

W chwili pobierania próbek pojemniki lub torebki powinny być jałowe, czyste, suche, szczelne, bezwonne, zapobiegające deformacjom próbek. Do badań mikrobiologicznych właściwe są torebki z polipropylenu z zamknięciem (np. typu whirl-pak z drucikiem), gwarantującym zabezpieczenie próbki przed wyciekami i zanieczyszczeniem z zewnątrz.

Na terenie strefy produkcyjnej nie należy używać szklanych pojemników do pobierania próbek.

4. Zasady ogólne pobierania próbek do badań mikrobiologicznych

- Przed przystąpieniem do pobierania próbek należy się upewnić na podstawie oględzin i przeglądu dokumentów, że przedstawiony do badań obiekt stanowi wymaganą partię.
- Próbki powinny być pobierane losowo metodą na ślepo, w sposób zapewniający reprezentatywność dla badanego surowca, półproduktu lub produktu, tzn. z różnych miejsc partii.
- Próbki do badań mikrobiologicznych, należy pobierać przy zachowaniu warunków jałowości.
- W celu zapewnienia jałowości podczas pobierania próbek, próbkobiorca:
  - myje i dezynfekuje ręce,
  - zakłada odpowiednią, czystą odzież ochronną,
  - zakłada rękawiczki jednorazowe i dezynfekuje je,
  - używa tylko jałowego sprzętu, który wyjaławia chemicznie lub w płomieniu palnika tuż przed pobraniem próbki (ewentualnie rozpakowuje tuż przed pobraniem próbki wysterylizowany sprzęt lub jałowy sprzęt jednorazowego użytku),

- używa tylko jałowych pojemników lub jałowych torebek z tworzywa sztucznego,
  - w przypadku konieczności otwarcia opakowania (np. przecięcia worka foliowego czy wielomateriałowego) przeciera alkoholem powierzchnię opakowania, w miejscu planowanego przecięcia, a do przecięcia opakowania używa jałowego skalpela lub noża,
  - pojemnik lub torebkę na próbkę otwiera bezpośrednio przed umieszczeniem w nim/niej próbki, po czym niezwłocznie go/ją zamyka w szczelny sposób.
- e) Zachowanie powyższych zasad chroni próbkę przed wtórnym zakażeniem mikrobiologicznym.
- f) Jeśli pobierane są próbki przeznaczone do różnych rodzajów badań, wówczas próbki do badań mikrobiologicznych pobiera się jako pierwsze, najlepiej z tych samych opakowań/zbiorników, z których będą pobierane próbki do badań fizykochemicznych i innych.
- g) Gramatura próbek zależy od rodzaju badań, które mają zostać wykonane. Do badań mikrobiologicznych należy pobierać próbki o gramaturze nie mniejszej niż 300 g.
- h) Równoległe z próbką do badań mikrobiologicznych zaleca się pobranie próbki archiwalnej, o analogicznej gramaturze, w sposób gwarantujący zachowanie warunków jałowości.
- i) Pojemniki/ torebki na próbki napełniane są próbką nie więcej niż w ¾ swojej pojemności w celu uniknięcia wycieku próbki oraz po to, by możliwe było wymieszanie próbki przed przygotowaniem reprezentatywnej odważki w laboratorium.
- j) Zaleca się pobieranie dodatkowej próbki (nie licząc próbki przeznaczonej do przekazania do archiwum) do kontroli temperatury w chwili dostarczenia próbek do laboratorium, przy czym może mieć ona gramaturę mniejszą niż próbka do badań.
- k) Pobraną próbkę należy odpowiednio zabezpieczyć tak, aby podczas transportu do laboratorium nie następowały w niej zmiany, wpływające na wynik późniejszej analizy (poprzez zastosowanie właściwego opakowania, zamknięcia, odpowiedniej temperatury transportu itp.).
- l) Próbkę należy jednoznacznie oznakować, w sposób zapewniający jej pełną identyfikowalność (poprzez trwały napis na opakowaniu, który jednak powinien być wykonany za pomocą bezwonnego pisaka lub za pomocą przywieszki do próbki).
- m) Jeżeli nie zostanie to sprecyzowane inaczej w normach, przepisach prawa lub przez producenta, wówczas na czas transportu próbek nietrwałych w temp. pokojowej, należy zastosować temp. od (+)1°C do (+)8°C, dla próbek mrożonych i głęboko mrożonych – temp. < (-)18 °C, a dla próbek niewymagających warunków chłodniczych - temp. pokojową.
- n) Próbki należy dostarczyć do laboratorium w możliwie najkrótszym czasie, z zachowaniem ciągłości łańcucha chłodniczego.